

દલિતોનું કે સાથ રહને વાલે ગૈર-દલિત છાત્ર જબ વાપસ ઘર લૌટતે હું તો ઉનકે માં-બાપ શુદ્ધિકરણ કે લિએ ક્યા તરીકે અપનાએંગે ?

દાઈ સાલ પહેલે ગુજરાત પુલિસ સે રિયર્ડ દલિત આઇપીએસ અફ્સર રાજન પ્રિયર્દીને 'દલિતોનું પર અત્યાચાર' વિષય પર પીએચ્ડી કે દૌરાન ગૈર-દલિત છાત્રોનું કોર્સ પ્રશનપત્ર મેં યાં સવાલ પૂછા।

બચ્ચોનું ને બતાયા કે માં-બાપ ઉઠેં ગાય છુને કો કહેંગે જિસસે વો પવિત્ર હો જાએં। ગંગાજલ છિડકને પર શુદ્ધતા આએં। મુસ્લિમાન કો છૂને સે ભી અશુદ્ધિયાં દૂર હોંએં। ઉનસે સૂરજ કી ઓર લગાતાર દેખને કો કહા જાએં જિસસે શરીર શુદ્ધ હોગા।

ગૈર-દલિતોનું કી સોચ

રાજન પ્રિયર્દીને કહતે હું, "ઇસ પ્રશનપત્ર મેં જવાબ સે પતા ચલા કે ગૈર-દલિત, દલિતોનું કે સાથ ખાને કો તો દૂર ઉઠેં પડેસી બનાને કો ભી તૈયાર નહીં થી।"

આઈજી કે પોસ્ટ તક પહુંચને વાલે પ્રિયર્દીને અપને ગાંબ મેં ઉચ્ચ જાતિયોનું કે દવાબ કે કારણ અપના ઘર તક નહીં બના પાએ। મજબૂરન વો અહુમદાબાદ કે એક દલિત-બહુલ ઇલાકે મેં રહ રહે હું।

વો કહતે હું, "ગુજરાત મેં કોઈ દલિત અપની મનપસંદ જગહ મેં નહીં રહ સકતા।"

ગુજરાત મેં દલિતોનું કી સંખ્યા કેવળ સાત ફીસદ હૈ ઔર જાતિ આધાર પર વિભાજિત ગુજરાતી સમાજ મેં દલિત સબસે નીચે હૈનું।

ગુજરાત કે 1589 ગાંબોનું મેં રિસર્વ્ચ

કુછ સમય પહેલે રોબર્ટ એફ કેનેદી ફોર જિસ્ટિસ એંડ હ્યુમન રાઇટ્સ ને સ્થાનીય નવસર્જન ટ્રસ્ટ કે સાથ દલિતોનું કે હાલાત પર ગુજરાત કે 1589 ગાંબોનું કે અધ્યયન કિયા। ઇસમે પતા ચલા કે દલિતોનું કે સાથ 98 તરહ સે છુઅછૂત કિયા જાતા હૈ।

પાયા ગયા કે 98.1 ફીસદ ગાંબોનું મેં દલિત ગૈર-દલિત કે યાં નહીં લે સકતા। 97.6 ફીસદ ગાંબોનું મેં દલિત ગૈર-દલિત કે બર્ટન કો નહીં છૂ સકતા। 67 ફીસદ ગાંબોનું મેં દલિત પંચાયત સદસ્યોનું કે લિએ અલગ 'દલિત કપ' હૈનું।

56 ફીસદ ગાંબોનું કે ચાય ઢાબોનું મેં દલિતોનું આંગે ગૈર-દલિતોનું કે અલગ-અલગ કપ હૈનું। ઔર હાં દલિત કી જિમ્પેદારી હૈ કે વો અપને કપ કો ધોકર ગૈર-દલિતોનું કે કપ સે દૂર રહેં। 53 ફીસદ ગાંબોનું મેં દલિત બચ્ચોનું કે અલગ બિઠાયા જાતા હૈ, ઉનસે કહા જાતા હૈ કે વો અપના પાની ઘર સે લાએં।

નવસર્જન કી મંજુલા પ્રદીપ બતાતી હૈનું, "પહેલે બસોનું મેં દલિતોનું કો ગૈર-દલિત કો સીટેં દેની પડીથી થીએં। વો કુંગ સે ખૂદ પાની નહીં ભર સકતે થે। ઉઠેં ઊપર સે પાની દિયા જાતા થા। દલિતોનું કે લિએ અલગ પ્લેટ હૈનું જિસે રકાબી કહતે હૈનું। શોધ મેં પાયા ગયા કી 77 ફીસદ ગાંબોનું મેં મૈલા ઢોને કી વ્યવસ્થા હૈનું।"

દલિતોનું કો દેતે હું મૃતક કી ચારપાઈ

વો બતાતી હું ગૈર-દલિત કી મૌત પર કફન વાલ્પીકી સમુદ્યુક્તિ કે વ્યક્તિ કે દિયા જાતા હૈ। જિસ ચારપાઈ મેં વ્યક્તિ કી મૌત હુદ્દી હૈ, વો દલિત કો દે દી જાતી હૈ। દલિત બચ્ચોનું સે હી ટાયલેટ કી સોફાઈ કરવાઈ જાતી હૈ।

ઇન સબસે પરેશાન હોકાર દલિત શહર જાતે હૈનું। લેકિન વહાં ઉઠેં મકાન નહીં દિયા જાતા। અહુમદાબાદ મેં દલિતોનું કે અલગ મોહલે હૈનું, જૈસે બાપનગર, અમરાઝિવાડી, વેજલનગર। અમીર દલિત અપની સોસાઇટી મેં રહેતે હૈનું।

ગાંબોનું કે મુખ્ય ગરબે મેં દલિત શામિલ નહીં હો સકતે। ઉનકે શમશાન તક અલગ હૈનું। કારણ - દલિત કે જલને સે નિકલને વાલે ધૂએ સે પવિત્રતા નણ હોગી। શમશાન ન હોને કે કારણ દલિતોનું કો અપને મૃતકોનું કો દફનાના ભી પડતા હૈ।

દલિત શમશાન

ગાંધીનગર સે 50 કિલોમીટર દૂર બાંદુલી ગાંબ મેં ઐસા હી એક દલિત શમશાન હૈ। ઊપર ટીન કી ચાદર। ચાર લોહે કે લંબે ખંબે। કાંક્રીટ કી જીમીન। જીમીન પર રાખ કી નિશાન। જૈસે થોડે વક્ર પહેલે હી

કોઈ માનવ શરીર રાખ હુંથા હૈ। ચારોં ઓર્સે છોટી દીવાર કી ઘેરા। ગાંબ કે એક કોને મેં દલિતોનું કે મકાન હૈ। અમીર પટેલ ઇલાકોનું સે ઉલટ યાં ન સંદક હૈ, ન શૌચાલય। ચારોં ઓર ગંગે, ગંગેનું મેં મૈલા પાની, જો પાની કે પાઇપ કી પાની સે મિલકર લોગોનું કે ઘરોં તક પહુંચતા હૈ।

સ્થાનીય નિવાસી પોપટ બતાતે હું, "યાં કે પટેલ, ડાકુર, કહતે હું કી તુમ નીચ કૌમ કી હો, ઇસલિએ તુમ અપને શમશાન મેં શરીર જલાઓ।"

11 સાલ કે મયર ને બતાયા, "મંદિર કે પ્રતિષ્ઠા કે વક્ત વાં પ્લાસ્ટિક કી પ્લેટ મેં ખાતે હું, હમેં કાગજ પર ખાના દિયા જાતા હૈ। વો હમેં દુટકારતે હું। ઇસલિએ હમ ઉધર નહીં જાતે। જબ હમ બૈઠતે હું તો હમેં ઉઠ દિયા જાતા હૈ। શહરોં મેં જાતિ-આધારિત ઇમારતે હું લેકિન ગાંબોનું મેં સ્થિતિ બદતર હૈ। ઉચ્ચ જાતિ વાલા અપને સે નીચી જાતિ કે લોગોનું કી નીચી નિગાહ સે દેખતા હૈ।

એક વક્ત વાં જબ લોગ પ્રાંથે થે, તુહારા દૂધ ક્યા હૈ। દલિત સંખ્યા મેં કેમ હું। ઉનકે પાસ જીમીન નહીં હૈ। આર્થિક કારણોનું ઔર ભેદભાવ સે દલિત બચ્ચે બડી સંખ્યા મેં પ્રાઇમરી સ્કૂલ સે આગે નહીં પદ્ધ પાતે। ઇસ કારણ વો આરક્ષણ કે ફાયદે સે ભી મહરસ્મ હું। છૂટ-અછૂટ કી સમસ્યા સૌરાષ્ટ મેં સબસે વિકટ હું।

ગુજરાત મેં હર વર્ષ દલિત ઉત્પાદન કે હજાર સે જ્યાદા મામલે દર્જ હોતે હું। ઇનમે મૌખિક ક્રૂરતા સે લેકિન બલાત્કાર તક કે મામલે શામલ હું। 2014 મેં 100 સે જ્યાદા ગાંબોનું મેં દલિતોનું કી સુરક્ષા કે લિએ પુલિસ તૈનાત કરની પડી થી। આજ એસે 14 ગાંબ હું।

અહુમદાબાદ કે કરીબ 150 કિલોમીટર દૂર નંદાલી ગાંબ કે એક ખેત મેં મૈં મજબૂર બાબૂભાઈ સેલમા સે મિલા। કરીબ એક હજાર લોગોનું વાલે ઇસ ગાંબ મેં કેવલ 20 દલિત રહેતે હું।

સેલમા કે મુતાબિક ઉઠેં સ્થાનીય રાજ્યપૂર્ણ જુઝાર સિંહને કે કિસી બાત પર કથિત રૂપ સે એક થાપણ મારા। જબ વો મામલા પુલિસ કે પાસ લે ગાંબ તો દલિતોનું કી જિન્ડાન કે અલગ-અલગ હું। ગાંધીવાદી બૌધાર્ય કો કિનારોનું હું। યાં કોઈ વામ અંદોલન નહીં હું। ઇસ ખાલીપણે મેં હિંદુંત્વવાદીઓનું હું। હિંદુંત્વવાદીઓનું હું। હિંદુંત્વવાદીઓનું હું। હિંદુંત્વવાદીઓનું હું। હિંદુંત્વવાદીઓનું હુ